

NOTA BREU

Noves localitats catalanes d'*Euphorbia lagascae* (Euphorbiaceae)**New Catalan localities of *Euphorbia lagascae* (Euphorbiaceae)**

Pere Aymerich*

* C. Barcelona, 29. 08600 Berga. A/e: pere_aymerich@yahoo.es

Rebut: 30.03.2016. Acceptat: 24.05.2016. Publicat: 30.06.2016

BAIX PENEDÈS: Albinyana, marge esquerre de la riera de la Bisbal, més amunt del molí del Blanquillo, 31TCF7666, 75 m, vegetació ruderal en un talús i un camp abandonat, 28-I-2016; Albinyana, al nord de Tomoví, 31TCF7668, 105 m, talussos de carretera, 23-II-2016; Santa Oliva, a l'oest de la Caseta de la Guàrdia, 31TCF7767, 90 m, marge de carretera i vegetació ruderal, 23-II-2016; el Vendrell, els Masos, 31TCF7460, 25 m, vegetació ruderal en un indret on s'havien fet abocaments de terres, 23-II-2016 (Fig. 1).

Euphorbia lagascae és una espècie que té com a àrea de distribució principal el sud-est de la península Ibèrica, i que també apareix de forma molt esparsa en localitats del sud, centre i est peninsulars, així com a l'illa de Sardenya (Bolòs & Vigo, 1990; Benedí *et al.*, 1997). A Catalunya només ha estat citada de forma clara de quatre localitats: prop de Móra d'Ebre (Rovira, 1987) i a tres llocs dels Prepirineus exteriors a l'entorn de Camarasa i Sant Llorenç de Montgai (Conesa, 1989; Conesa, 1991). Cal precisar que a les cartografies de flora basades en quadrats UTM de 10 × 10 km (Bolòs *et al.*, 1999; Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya, <http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>) és assenyalada en 6 quadrats, però aparentment totes aquestes indicacions provenen de les dades anteriors i sembla probable que en 3 dels quadrats hi hagi estat representada a causa d'interpretacions errònies de localitzacions. A més d'aquestes localitats dins els límits de la Catalunya administrativa, les poblacions més pròximes d'*E. lagascae* han estat citades en tres o quatre indrets del litoral del Baix Maestrat i la Plana Alta, on l'espècie sembla que va experimentar una expansió fa pocs anys (Aparicio, 2002); aquestes localitats serien les úniques conegudes a la meitat septentrional del País Valencià, territori en el qual *E. lagascae* es concentra al sud (Banc de Dades de Biodiversitat de la Comunitat Valenciana, <http://bdb.cma.gva.es/>).

Les noves localitats del Penedès s'afegeixen a aquests altres nuclis més o menys isolats d'*E. lagascae* al nord-est ibèric i marquen un dels límits septentrionals ara coneguts de l'espècie. Les poblacions locals observades al Penedès són més o menys nombroses (centenars o desenes d'individus; la més gran és la de la riera de la Bisbal) i sembla que aquesta espècie està ben establerta a la zona. Desconeixem si la seva presència en aquest sector del litoral català resulta d'una

Figura 1. *Euphorbia lagascae* en floració, el Vendrell, 23-II-2016 (P. Aymerich).

expansió recent o bé hi és present des de fa temps i havia estat inadvertida, però totes dues opcions són possibles i no incompatibles. Una expansió moderna de l'àrea és consistent amb les observacions fetes al nord del País Valencià, mentre que la floració primerenca (hivern-inici de primavera) reduïx la probabilitat que la planta sigui detectada.

NOTA BREU

Si *E. lagascae* ha arribat al Penedès en temps recents, el més probable és que hagi estat per una introducció antròpica involuntària, derivada del transport de llavors adherides a vehicles o barrejades amb mercaderies. Sembla que es pot excloure una introducció voluntària, perquè no tenim dades sobre el seu cultiu a Catalunya. En aquest sentit, és interessant comentar que en les darreres dècades aquesta espècie ha estat objecte d'una certa atenció agronòmica i s'han fet assaigs de cultiu en diverses zones del món, a causa sobretot de l'alt contingut d'olis de les seves llavors, amb aplicacions en les indústries plàstica, electrònica i farmacèutica (Krewson & Scott, 1966; Vogel *et al.*, 1993; Breemhaar & Bouman, 1995; Gaál *et al.*, 2013; Chakraborty, 2015). És possible que aquesta experimentació agrària tingui relació amb l'aparició de l'espècie com a al·lòctona en indrets apartats de la seva àrea de distribució natural, com Txèquia i Turquia (Pyšek *et al.*, 2002; <http://www.europe-aliens.org/>), i aparentment ha estat també la causa de l'establiment de poblacions naturalitzades a la península Ibèrica mateix, com és el cas de l'única localitat coneguda a Aragó (Atlas de la flora de Aragó, <http://www.ipe.csic.es/floragon/>).

Bibliografia

- APARICIO, J. M. 2002. Aportaciones a la flora de la Comunidad Valenciana, I. *Flora Montiberica*, 22: 48-74.
- BENEDÍ, C., MOLERO J., SIMON J. & VICENS J. 1997. *Euphorbia* L.. In: Castroviejo, S., Aedo C., Benedí C., Lainz M., Muñoz Garmendia F., Nieto G. & Paiva J. (eds.) *Flora iberica* Vol. VIII. Haloragaceae-Euphorbiaceae: 210-285. Real Jardín Botánico-CSIC. Madrid. 375 p.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1990. *Flora dels Països Catalans*. Vol. II. Ed. Barcino. Barcelona. 921 p.
- BOLÒS, O., FONT, X. & VIGO, J. (eds.) 1999. *Atlas corològic ORCA*, 9. Secció de Ciències Biològiques. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.
- BREEMHAAR, H. G. & BOUMAN A. 1995. Harvesting and cleaning *Euphorbia lagascae*, an new arable oilseed crop for industrial application. *Insdustrial Crops and Products*, 4: 173-178.
- CHAKRABORTY, S. 2015. *Assessing the cropping and weediness potential of two potentially new oilseed species in southern Ontario: Euphorbia lagascae and Centrapalus pauciflorus*. Tesi doctoral. University of Guelph. Ontario, Canadà. 126 p.
- CONESA, J. A. 1989. Noves localitats catalanes d'*Euphorbia lagascae* i *Panicum antidotale*. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, 18: 157-158.
- CONESA, J. A. 1991. *Flora i vegetació de les serres marginals pre-pirinenques compreses entre els rius Segre i Noguera Ribagorçana*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. 715 p.
- GAÁL, R., MÁTHÉ Á., SZUCS Á. & VOJNICH V. J. 2013. Distribution, utilization and cropping possibilities of *Euphorbia lagascae*. *Acta Agronomica Ovariensis*, 55: 47-60.
- KREWSON, C. F., & SCOTT, W. E. 1966. *Euphorbia lagascae* Spreng., an abundant source of epoxyoleic acid: seed extraction and oil composition. *Journal of the American Oil Chemists' Society*, 43: 171-174.
- PYŠEK, P., SADLO J. & MANADAK, B. 2002. Catalogue of alien plants of the Czech Republic. *Preslia*, 74: 97-186.
- ROVIRA, A. M. 1987. Aportacions a la flora de les comarques transibèriques. II. *Collectanea Botanica*, 17 (1): 97-105.
- VOGEL, R., PASCUAL-VILLALOBOS, M. J. & RÖBBELEN, G. 1993. Seed oils for new chemicals applications, 1. Vernolic acid produced by *Euphorbia lagascae*. *Angewandte Botanik*, 67: 31-41.